

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลใน

กฎหมายละเมิด

Causation in Tort Law

ชื่อผู้เขียน

นายชัยภัทร นิสามณีวงศ์

Mr. Chaiyapat Nisamaneewang

แผนกวิชา/คณะ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. อนันต์ จันทร์โอภากร

ปีการศึกษา

2549

บทคัดย่อ

ปัญหาในเรื่องของการทำความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนี้มีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอน และการนำมาใช้ในภาคปฏิบัติของศาล โดยความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของไทยที่ใช้กันอยู่นั้น ไม่ได้มีการวางรูปแบบในการใช้หลักเกณฑ์หรือทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบอย่างตายตัว ทำให้ต้องมีการศึกษาเรื่องของทฤษฎีที่ถูกนำมาปรับใช้กับการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ทำละเมิด ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้เองที่เป็นจุดที่มีปัญหาในการศึกษา เนื่องจากในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนี้เป็นหลักกฎหมายที่แปรตามข้อเท็จจริงในคดีเป็นเรื่อง ๆ ไป ไม่มีทฤษฎีใดที่สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างครอบคลุมในทุกข้อเท็จจริง ดังนั้นในแต่ละประเทศจะมีการปรับใช้ทฤษฎีทางกฎหมายเหล่านี้แตกต่างกันออกไป การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจจึงจำเป็นต้องศึกษาอย่างกว้าง นั่นคือศึกษาถึงลงไปในส่วนของกฎหมายต่างประเทศด้วย การที่เราทำการศึกษาแต่เพียงเฉพาะหลักเกณฑ์ที่ปรากฏอยู่ในตำรากฎหมายของไทยนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอ ทำให้เราไม่สามารถเข้าใจถึงแนวคิดของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลอย่างถ่องแท้ได้

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งศึกษาหลักเกณฑ์ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในกฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ รวมถึงแนวคิดทางปรัชญาและตรรกศาสตร์ที่สอดแทรกอยู่ภายในหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เพื่อที่จะค้นหาว่าในการตัดสินคดีละเมิดของศาลไทยนั้นได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการตัดสินเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลเอาไว้หรือไม่ และเราสามารถนำเอาทฤษฎีใดมาปรับใช้ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลให้มีความเหมาะสมที่สุด

เมื่อผู้เขียนได้พิจารณาถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในกฎหมาย
ละเมิดแล้ว พบว่าศาลไทยได้มีการใช้หลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดของผู้ทำละเมิด
ออกเป็นสามลักษณะด้วยกัน นั่นคือ

1. ในกรณีที่เกิดละเมิดขึ้นแล้วมีผู้ทำละเมิดที่เป็นเหตุแห่งความเสียหายเพียงผู้เดียว
ศาลไทยจะนำเอาทฤษฎีเงื่อนไขมาปรับใช้กับการกำหนดความรับผิดของผู้ทำละเมิด
2. ในกรณีที่เกิดละเมิดขึ้นแล้วมีผู้ทำละเมิดหลายคนต่างคนต่างทำและผลเสียหาย
เกิดจากผลของการกระทำของผู้ทำละเมิดทั้งหมดมารวมกัน ศาลไทยจะนำเอาทฤษฎีความเท่ากัน
แห่งเหตุมาปรับใช้กับการกำหนดความรับผิดของผู้ทำละเมิด
3. ในกรณีที่เกิดเหตุแทรกแซงขึ้นมาในการละเมิดนั้น ศาลไทยจะนำเอาทฤษฎีมูลเหตุ
เหมาะสมมาปรับใช้กับการกำหนดความรับผิดของผู้ทำละเมิด

ทฤษฎีทางกฎหมายแต่ละทฤษฎีนั้นในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้มี
บัญญัติเอาไว้ การปรับใช้นั้นเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล
ในกฎหมายลักษณะละเมิดของประเทศไทย นั้นมีดังต่อไปนี้

ประเด็นแรกคือ ทฤษฎีว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลที่ถูกมาใช้ใน
การค้นว่าการกระทำละเมิดนั้นเป็นเหตุในความเป็นจริงของผลเสียหายที่เกิดขึ้นหรือไม่นั้นสามารถ
นำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาน้อยเพียงไร และทฤษฎีใดที่เหมาะสมที่ศาลไทยจะนำมา
ปรับใช้มากที่สุด

ประเด็นที่สองคือ จากการพิจารณาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลทำให้
เราทราบได้ว่า ศาลไทยนั้นไม่มีมาตรการในการจำกัดขอบเขตความรับผิดของผู้ทำละเมิดในทาง
กฎหมาย ในความเป็นจริงศาลไทยควรดำเนินการในเรื่องนี้ไปในทางใด

ประเด็นที่สามคือ ในกรณีที่เกิดเหตุแทรกซ้อนขึ้นมาในคดีละเมิดนั้น ศาลไทยมีแนว
ทางการพิจารณาความรับผิดของผู้ทำละเมิดอย่างไร และ แนวทางในการพิจารณาความรับผิดนั้น
แท้จริงแล้วควรจะเป็นเช่นไร

แนวทางแก้ไขในเรื่องดังกล่าวในความเห็นของผู้เขียน ในเบื้องต้นเห็นควรให้

1. ในการนำเอาทฤษฎีว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนั้นศาล
ไทยควรจะมีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดกว่านี้ ในการตัดสินคดีควรจะระบุไว้ให้ชัดเจนว่าผู้ทำละเมิดต้องรับ
ผิดโดยผลแบบใดอย่างไร และผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการ
กระทำและผลที่รัดกุมยิ่งขึ้นมาด้วย

2. ในการจำกัดความรับผิดของผู้ทำละเมิดนั้น ศาลไทยควรพิจารณาในเรื่องแนวทาง
เชิงนโยบายให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นการเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน การนำเอา
ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมมาปรับใช้แทนทฤษฎีเจตนาเช่นนั้นก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดทอน
ความกระด้างในการกำหนดความรับผิดลง

3. ในการเกิดเหตุแทรกซ้อนขึ้นมานั้น ในบางกรณีการกระทำแรกนั้นส่งผลให้
ผู้เสียหายตกอยู่ในภาวะอันตราย ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอให้มีการกำหนดหลักให้ผู้ทำละเมิดใน
ครั้งแรกยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดจนกว่าผู้เสียหายนั้นจะพ้นจากสภาวะอันตรายแล้ว

ทั้งนี้ผู้เขียนขอนำเสนอหลักการที่วิเคราะห์ได้จากคำพิพากษาฎีกาของศาลไทย
เพื่อที่จะได้สามารถทำความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในคำตัดสินของศาล และเข้าใจ
ถึงหลักการที่แท้จริงที่ศาลไทยนำมาใช้ในการตัดสินคดี